

162

A NOSA TERRA

Idearium da «Irmandade da Fala» en Galicia
e nas suas colonias

ANO MCMXXII

Decálogo do Nacionalismo Galego

I
Autonomía de Galicia.

II
Autonomía municipal.

III
Co-oficialidade dos idiomas
galego e castelan.

IV
Igualdade de dereitos civís e
políticos para a muller e para o
home.

V
Representación proporcional
e non elixibilidade dos que non
rindan función útil para a colec-
tividade.

VI
Sustantividade do dereito fo-
ral galego.

VII
A terra para os que a traba-
llen, e libre de gravames.

VIII
Repoboación forestal forzosa.

IX
Entrega á propiedade parti-
cular das terras incultas do Es-
tado.

X
Libre cambio.

PRECIOS DE SUSCRICION: Na Cruña, mes, 40 ctmos.; Fora, trimestre, 1'50 pe-
setas. América, trimestre, 2 ptas.; Coste d'un número, 15 ctmos.—Pagos adiantados

Redacción e Administración: Praza María Pita. 17. baixos. A CRUÑA

Granada

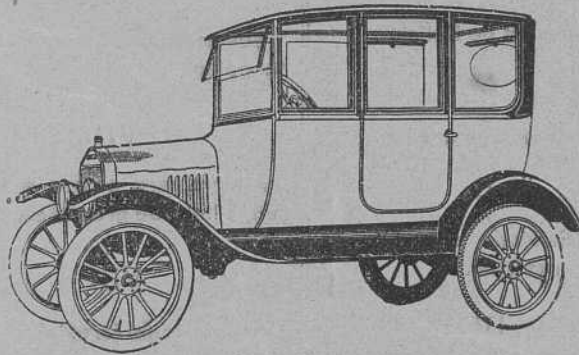
EL AUTOMÓVIL UNIVERSAL

Prezos actualmente en vigor

		PESETAS
VOITURETTE	para 2 pasaxeiros, aberto, con arranque	5.470
VOITURETTE	» 2 » » sin »	5.100
DOBLE FAETON	» 5 » » con »	5.725
DOBLE FAETON	» 5 » » sin »	5.350
SEDAN	» 5 » (coche pecho con arranque)	9.080

**Chassis
común**

Ptas. 4.080

**Chassis
camión**

Ptas. 5.065

Estos prezos enténdense bordo Cadiz con dereitos
de Aduanas pagados

Camiós e coches de todos os sistemas, sempre en exis-
tencia para entrega inmediata na Cruña

LUIS GRANADOS
AXENTE

Oficina, Exposición, Garaxe e Salón de venda de pezas de recambio e toda
crás de accesorios para automóbiles

Payo Gómez, 5 A Cruña **Teresa Herrera, 6**

DIRECCION TELEGRÁFICA: LUGRAFORD

A NOSA TERRA

BOLETÍN QUINCENAL
ANO VI — NÚMERO 162 — 30 ABRIL 1922

A RAZA

¿Coidades que é leite o que mama o rapaz?
Non; é sangue.

UN COMO MOITOS

O hespañolismo do Sr. Grandmontagne

Seguramente ti, lector, non coñeces ao señor Grandmontagne, e voucho presentar. O señor Grandmontagne é un literato hespañolista; é francés pol-o seu orixe; é de nacionalidade arxentina, e sente pola Hespaña un cariño mestizo propio d-aqueelas latitudes.

Todas as personas que vivimos na Hespaña, dentro da nosa anárquica heteroxeneidade, temos un punto de coincidencia: en que todos falamos mal da Hespaña; na Hespaña non hai máis hespañolistas que as bailarinas, os toureiros, os políticos e o señor Grandmontagne. Non queremos, pois, censurar a iste señor pol-o seu hespañolismo, moi lexítimo e respectable; xa que él se quer erasificar dentro d'isa fauna non se-remos nós quen o descalifiquemos.

Mais o señor Grandmontagne quixo facernos un favor aos galegos e veu a Galicia a descubrir que nós tiñamos en Vigo un gran porto, unha gran ría, unha fermosa campia e un futuro emporio do comercio intercontinental. Veu a descubrir o Atlántico como n-outrora se descubría o Mediterráneo, co xeito dogmático do explorador que vai descubrir terras virxes ao centro de África.

Publicou uns artigos kilométricos no xornal de Madrid, "El Sol", facendo relato dos seus descubrimentos, e dixo que Vigo era unha das cidades máis hespañolistas, unha das cidades en que máis fondamente arraigado está o sentimento da unidade nacional. E iste dogmatismo patrioteiro xa é unha cousa que lle non podemos respatar porque encerra un aldraxe para a nosa gran Cidade Atlántica.

O ser hespañolista non quer dicir ser amante da Hespaña, simon sentirse orgulloso das cousas da Hespaña, que é moi diferente. O amor é unha forza creadora en constante superación de si mesma. Por iso o que ama a Hespaña o primeiro que desexa é a transformación de todos os seus elementos constitutivos; ve que na Hespaña non hay traballo, nin honradez política, nin cultura, nin [administración] nin liberdade nos pobos, nin senso común nas xentes; e o primeiro que ten que desexar c bon hespañol é unha ausoluta independencia funcional dos diversos pobos que compoñen a Hespaña, para ver de que o parto de todas as actividades liberadas e de todas as enerxías locais faga o milagre de resucitar o corpo peninsular, gangrenoso e paralítico. Por iso o bon hespañol tamén debe berrar contra das plagas do Egipto que se vinculan d-unha maneira endémica n-esta terra de sol, de caciques e de folganza. Bon hespañol foi Costa, e non houbo quen bescarnara máis crudamente o grado de incivilidade e de

barbarie que a Hespaña representa na sinfonía das civilizacións.

O hespañolista é outra cousa; o hespañolista é un epilético moribundo, froito da dexeneración d'un espírito nacional atecigado, d'unha inorancia secular. Por iso o hespañolista non fai nada por engrandecer a Hespaña; todo o máis que fai é poñer-a en ridículo; non é un ambicioso sinon un orguloso; non é un espírito creador, sinon conservador, para conservare todo o malo, todo o podre, porque a Hespaña actual non é máis que iso; un montón de podredume espiritual e material.

Por iso non puido ser maior o aldraxe que Grandmontagne lle fixo a cidade da Oliva. Vigo representa un acelerado dinamismo en todas as súas manifestacións vitales fronte á parafisís hespañola; Vigo representa unha vida de industria, de traballo fronte á burocrática vida, caciquil e latifundiaria das demais cidades hespañolas; unha cidade hespañola, e sobre todo si ademais de hespañola é hespañolista, non se enxergue sir unha praza ou varias prazas de touros, cantas mais prazas mais hespañolismo: Vigo é a única cidade importante da Hespaña que non téñ praza de touros, mais en troques téñ un Ateneo, e as súas festas populares son festas de sport, de educación física e espiritual da raza; Vigo é unha cidade nova que medra coa puxanza d'unha tropical e coa tenacidade d'un espírito nórdico.

¿Qué lle debe Vigo a Hespaña? Débelle o acharse incomunicado, o non ter ferrocarrís, o non ter un porto adoitado á súa importancia e ás súas necesidades. Si Vigo non fora hespañol sinon inglés ou d'outra nación calquera tería o millor porto da Europa, tería grandes vías de ferro para comunicarse rápidamente con Europa: sería a gran Cosmópolis atlántica na que se verterían as inmensas riquezas d'un mercado intercontinental, a gran vía do intertroque europeo-americano, a matriz na que se fecundarían as civilizacións dos dous Continentes; todo isto será tamén Vigo o día que Galicia sexa dona dos seus destinos e da súa vontade e poida empregar os seus cartos e os seus aforros no chao nativo. E a importancia que hoxe Vigo téñ a debe ao traballo dos seus fillos e a todo aquilo que está fora da intervención hespañola; e os defectos que Vigo téñ son debidos somentes ao seu carácter de cidade hespañola, por ser hespañola non puido desenvolver a súa industria pesqueira; non lle debe nada a Hespaña sinon que os perxucios que sofre, todos derivan de pertencer ao Estado hespañol; é importante, en tanto que é unha cidade atlántica e cosmopolita; por Vigo desfilan todas as liñas extranxeiras de vapores, mais casi non tocan o seu porto os vapores hespañoles. ¿Qué orgullo pode sentir, pois, Vigo, en ser hespañol? O seu sentimento téñ que ser de pena e de tristura. Os extranxeiros faríanlle un gran porto; foi tres anos que dirixeuse ao Estado hespañol, e iste búrtese das lexítimas cobizas da gran cidade galega. Non; por fortuna, Vigo é un espírito, en actividade, en dinamismo, en tenacidade, en europeísmo, en enxebriño civilizador algo oposto ao espírito da Hespaña actual; non pode, non afortunadamente, ser hespañolista.

Suscríbese vostede

A NOSA TERRA

Do Poeta da Raza

¡TERRA!

A neve nos curutos
a brétema no val,
o sol bicando as veigas,
o vento no pinal,
este berro de loita
estenden pol-o chan:

Esperta e érgu ete axiña
Terra de Breogán!

¡Fillos do chan galego,
rexos celtas irmáns!

Os corazóns dispostos,
n-un feixe as voluntás
respondamos ao berro
que nos chama a loitar:
¡Libertade a nobre e sagra
Terra de Breogán!

R. Cabanillas.

O xeneral Borbón, exempro do patriota hespañol

O deputado catalán señor Maciá dou unha conferencia no Centro de Dependentes do Comercio de Barcelona; a conferencia foi nacionalista, como non podía deixar de sere, pois seu autor é un dos mais esgrevios homes representativos da Cataluña libre. A un Xeneral do Exército hespañol, o Xeneral Borbón indixestóuselle a conferencia, e publicou unha carta de protesta no nome de Cataluña, cuxa representación podía ostentar—diciu él—, porque tñña recoirrido aquela terra de punta a punta. Abofellas que a razón é das que convence; según ela, o señor Berenguer pode representar a vontade dos rifeños, porque téñ recorridas as duas zonas de ocupación mais que ninguén; según ela, tamén o mais enxebre e lexítimo representante da Hespaña é Juan Belmonte, porque no ano visita mais cidades hespañolas que ninguén. Mais non nos debe extranar o razonamento do señor Borbón, porque a lexitimidade da representación que reclama, é unha lexitimidade de fabricación familiar; dinastía borbónica, familia borbónica, todo d'unha enorme lexitimidade extranxeira.

Nós coitábamós que na Hespaña non había mais Borbóns que os de Familia Real, e xa nos parecían d'abondo; eisi como eisi, o Borbón é un home extranxeiro, que posto no cume representativo da unidade hespañola é un símbolo. Mais polo visto hai outro Borbón en Cataluña, que é nada menos (e nada mais) que un xeneral do Exército. Nós non tñíamós e nocimento de que ise señor existise no mundo dos vivos; non sabemos que teña escrito un libro, nin feito un descubrimento científico, nin que sexa profesor, nin literato, nin periodista, nin orador, nin siquera político, que é a mais pequena cantidade de cousa que se pode ser n-istos tempos; e non podendo facerse sona por ningún d-ises camiños, quer darse á pu-

bricidade e unha protesta patriótica. Non nos parece mal; mais para ese caso permitímonos darlle un consello e dicirle: señor de Borbón, xeneral do exército hespañol; se vostede non pode darse a coñecer por ningún valor espiritual, mais que polo seu valor de militar amante da súa patria, en Marrocos téñ ocasión de demostralo; nas montañas africanas unha coroa de triunfo está murchándose na espera da man d'un Xeneral hespañol que seipa conquistala; vaia vostede a recoñela, e así poderá conquistar a gratitude da Hespaña; pois do contrario téñen que ficar ridículas as protestas de patriotismo d'un Xeneral do Exército hespañol que se dedica ao turismo por terras de Cataluña, namentras os soldados do seu Exército morren nos agros africanos, porque a Patria non soupo darlles mais que Xenerales turistas.

PASATEMPOS ARANCELARIOS

Ao Sr. Cambó gústalle mais o viño que a carne

Nós sabemos que o señor Cambó era un gran orador, e un parlamentario formidable; mais ignorábamos que fose un humorista; indubablemente o señor Cambó é unha caixa de sorpresas e cada día sabe amostrarnos unha nova fase do seu complicado talento.

Discutiuse no Parlamento o gravamen arancelario sobre os cereás e os nosos diputadiños fixeron o ridículo mais espantoso; Galicia precisa absoluta liberdade arancelaria non só para o millo e para o centeo, sinón tamén para o trigo, e namentras non conquista esta liberdade, a economía da nosa terra non poderá xurdir do seu atraso e non poderá dar vida ás inmensas riquezas que acócha no seu seo. Os nosos diputadiños non se deron conta disto, nunca se darán conta dos problemas da terra porque viven na lúa: na eterna lúa de mel do seu deshonesto concubinato co centralismo. Pidiron somente unha desgravación dos dereitos sobre do millo, porque era tan pequena e tan sinxela a súa petición que de antemán xa sabían que iso non podería serlles denegado; e asína, conquistaron unha victoria sin combater, unha victoria de opereta e bambalinas, unha victoria que xa facía tempo tiña ganada a opinión galega coas súas varudas protestas contra de tan intolerable asoballamento económico.

O señor Cambó, sendo ministro da Facenda, fora o autor da criatura, quere se dicir o autor do gravamen sobre do millo; o señor Cambó imponía ese gravamen a economía galega, porque, ben catalán antes que nada, foi ao ministerio a protexer as industrias da súa terra; e esa protección ben sabía él que tropezaría con moitos obstáculos, cos obstáculos, entre outros, dos trigueiros de Castela, sinón favorecía tamén as economías dos castelás; e por iso o señor Cambó, home moi expeditivo para todas as cousas, non tivo incontinentemente en favorecer aos trigueiros para taparlles a boca, inda que iste bocado o pagase Xan galego, como eisi foi. O señor Cambó sabía que o pobo galego é un coello axeitado para toda crás de experimentos caquilles, que leva aguantado moitos e que un mais non faría conta na serie infinita dos que téñ sufrido; sabía sobre todo que Galicia non téñ unha representación parlamentaria, que os parlamentarios que salen polos distritos de Galicia son coídos primeiro no ministerio de Gobernación a gusto de Bugallal, García Prieto, Gasset, "and company", e que istos señores o primeiro que lles eixen aos seus candi-

datos e que non téñan sentido común e despois que non téñan paladar moral para poderen tragar todos os embolafios; o señor Cambó, pois, tiña gardadas as costas polos mesmos diputadiños de Galicia.

Mais o señor Cambó é home que sabe gardar as formas; por iso cando foi presentada no Parlamento a emenda dos deputados galegos, inda sabendo que non tiña razón ningunha, opúxose a esa emenda para parecer canto dentro da súa desonestidade. E o seu discurso foi o discurso meirande que fixo na súa vida, porque foi un discurso cheo de disparates —él era o primeiro en darse conta de que disparataba— dende o comenzo hasta o remate; na nosa vida lemos tantas burradas xuntas como as que saíron da boca do señor Cambó; nós no comenzo pensamos si o señor Cambó tiña toleado, sempre no suposto craro está, de que a toleadura había de darlle algunha ventaxa, porque o señor Cambó se chega a volverse tolo sempre será un tolo de comenencia; pero de camiño rechazamos a hipótesis ao ver que ningún deputado galego se atreviera a contestarlle para desfacer todas as burradas que tiña dito, que con perdón do seu talento, abofellas foron moitas. O que fixo, pois, o señor Cambó, non foi unha toleria; foi un xesto de audacia para quedar ben e para deixar mal a todos os nosos diputadiños; él demostrou que dos problemas de Galicia non sabe nada, pero demostrou tamén que os deputados de por eiquí inda saben menos; iso de non saber él nada das nosas cousas non lle vai nin lle ven; él é catalán e abóndalle con saber os problemas das nosas terras; pero ao demostrar que os nosos deputados tampouco saben nada das nosas, fíxolle un grande servizo a Galicia. Foi o que se di un humorista; o humorismo é algo temperamental que todos os galegos levamos dentro de nós; un galego poderá non saber nada de nada, pero sempre poderá ser fun humorista; e neste terreo tamén lles demostrou aos nosos deputados que non téñen a mais cativa cantidade de galegos.

O maior argumento—o maior disparate quere se dicir—que o señor Cambó empregou contra da libre importación do millo foi dicir que con iso causábase gran perxucio aos intereses vinícolas da Hespaña; e diante da disuntiva de defender a carne ou o viño, o señor Cambó cantou un himno nacional ao viño, millor dito o alcohol; isto non téñ nada de extrano, porque todos os humoristas son partidarios do Deus Baco; e iste argumento foi o que deixou abuxalados a todos os nosos deputados como si un feitizo lles trabara a lingua; porque os rosos deputados inda que non téñan senso común nin a mais cativa cantidade de galegos, a todos lles gustan as cuncas do Riveiro; por iso se arrecuncharon nas súas cadeiras tribuniicias, cando ouviron que as carnes galegas, púñan perxudicar ao viño, ao viño que é o único espírito patriótico que eles son capaces de sentir.

Xa sabemos, pois, que o señor Cambó é un humorista; e sabemos tamén que lle gusta mais o viño que a carne. Dámolle a nosa mais expresiva embora; porque si como humorista sabe poñer en ridículo aos nosos deputados, coma fun catador, téñ asegurada no Parlamento unha importante minoría; a minoría que compoñen todos os deputados de por eiquí que o seguirán arreo cando se toque a empinar o codo nas súas libacións económico-centralistas.

Lea vostede o próximo número de
A NOSA TERRA

Liñas de loito

IGNACIO RODRIGUEZ

Dunha nova e grande peña para o nacionalismo galego temos que dar conta aos nosos lectores. Foi ela a morte de Ignacio Rodríguez, un dos máis entusiastas, dos máis enxebres, dos máis bos e xenerosos nacionalistas da nosa mocedade. Nacionalista d'acción, non desperdiçaba ocasión ningunha da súa vida para facer propaganda e ostentación dos seus ideais. Na súa terra nativa, Mellid, e no distrito de Arzúa fixo rixa e fecunda sementeira do nacionalismo; n-ísaas dúas vilas hai viveiros de nacionalistas que cultiyou con agrino o espírito aceso do noso irmán Ignacio Rodríguez; despois viviu na Cruña, revelándose n-ísta Irmandade coma un temperamento rebelde, cheo de desacougos que facía, da súa vida un apostelado de sacrificios pol-a redención da súa terra. Pasou a vivir a Madrid, e n-aquel ambiente que marcha toda as grandezas espirituales, soupo xuntar un fato de rapaces, acesos en santa fé pol-as liberdades de Galicia, que foron os que botaron os cimentos da Mocidade Céltiga, que en terras de Castela é hoxe oonsel luminoso, a xurdia vangardía da nosa vontade nacional no extranxeiro. E en todol-os sitios e en todas-as ocasións, escribindo artigos n-íste Boletín, organizando propaganda, dando cartos do seu peto para todas-as necesidades do noso movemento, traballou sempre acome, protestando sempre con varil austeridade contra dos males galegos, e procurando sempre tamén glorificar todas-as grandezas e valores da nosa raza e do nacionalismo. O seu espírito era loitador a frente como as triadas de Ourros Enríquez; a súa vontade era de ferro; a súa única arela n-íste mundo era proder ver a nosa terra soberana.

Ferido n-aquel Madrid por unha doenza treidora inda sin se poder erguer do leito, tornou a morrer no seu chao nativo, tragido sin dúbida pol-a foza misteriosa da súa fé nacionalista que non podía deixar que unha terra allea gardase os restos de quen en vida non fixo máis que traballar pol-a terra sua. Con fonda pena, inda abraiado o noso espírito pol-a triste nova, a comunicamos ao nosos irmáns e aos nosos lectores, pregándolles un pezo pol-a alma do irmán, e poñéndolles de exemplo de patriotismo a súa vida, para que o seu nome come o de todos aqueles que valan aumentando o martirio da Galicia nova, aumente a nosa fé e faga medrar aínda máis as nosas arelas de redención.

Alberto d'Oliveira, que foi cónsul de Portugal na Cruña, morreu en Lisboa.

Esta mala nova echéunos de tristura porque o señor Oliveira era un gran amigo da nosa terra, conoecía perfectamente o noso problema nacionalista e sabía que del podían agardar, e un porvir non lonxano, grandes proveitos as dúas nacionalidades occidentais da península.

O señor Oliveira era, ademais, unha persona de outisima cultura. Unha das suas grorías era ha de haber facilitado medios para que o grande poeta Méndez Leal imprimen o seu acendente libro "O Anticristo."

A súa familia, e principalmente a súa distinguidísima dona, enviamos o testimonio da nosa condoenza.

OS HUMILDES

Duas irmás

Emilia e Manolita eran irmás; dúas irmás tan some-llantes no físico coma no moral. Vivían xuntas, traballaban por igual nun labor, e o mesmo espírito de insignificancia movíaaas no escenario da vida.

Miudiñas de corpo, voz aflautada, atentas sempre á cumprir coa boa crianza, á non molestar á ninguén c'unha palabra, c'un feito, parecían dúas *marionettes* de guiñol, contribuíndo á lles dar este carácter os seus rostos de fa-ceiras redondiñas nas que resaltaban uns coloretinos que parecían pintados; os peiteados moi tesos e reluscentes de *bandolina*, e os vestidos conservados nunha moda antiqúisima.

Quedaran orfas aínda mozas. Encomenzaron a vivir d'un pequeno patrimonio que lles quedou; mais vendo que os seus recursos disminuían, que de seguir naquel xeito logo darían conta de todo, e xa que non se presentaba ningún rapaz que lles ofrecese co seu nome un amparo dino, decidiron abaixarse ao traballo para poderen vivir a súa vida.

Bordaban ben, e ao bordado adicáronse. Algúns co-nocementos e amistades que tiñan deparáronlles labor, e como as suas necesidades con pouca cousa estaban cubertas, non tardaron en se sentir satisfeitas da súa sorte.

Anos pasados, cando nos seus cabelos encomenzaban a se ver algunhas cañas, enfermou unha das irmás. A outra fixo canto puido, escedéndose nos seus trafegos cotiás, para atender á doente e mais o traballo; e un día tivo a edicia de ver a súa irmá fora de perigo, salva; mais tamén sufriu o acedume de se sentire máis insignificante aínda do que sempre se tiña considerado, ao ver que axiña, os poucos aforros que poideran axuntar co seu traballo e as suas privaciós de tantos anos, en poucos días escuáranlle entre as mans para gastos da botica, do médico, de cousas que nunca maxinara que lle poideran facer algún servicio na vida, d'outras que consideraba coma un luxo innecesario.

Con máis afán púxose ao traballo. A irmán, xa restabrecida, axudoulle novamente. Recomezaron a súa labor d'outrora, mais agora con certo sobresalto, c'un desacougo medoso de novas doenzas que poideran pillalas sen algún diñeiro para lles facer frente. E cos anos, e coa in-intranquilidade que se foi adonando do seu fraco espírito, a súa labor deu en ser cada día máis defeituosa; e como consecuencia natural, a xente deixaba de lles levar traballos de algunha importancia, encargándoas sômente d'aqueles insignificantes que non precisaban grandes primores de execución.

E chegou un día en que nada tiñan para facer as dúas irmás. ¡Triste día aquel! Agardaron en valuto a visita d'algunha marchanta; tiveron hasta a derradeira hora a firme esperanza n-algún encargo que lles valería unhas pesetas... e non chegou ninguén.

Daquela, as dúas insignificantes *marionettes* de guiñol, como esquecidas nun currunchito pol-o mestre Pedro que move os bonecos d'este mundo, sentadas nas vellas sillas en que tantos días traballosos pasaran na vida, lembrando todo o seu pasado sen un día de amor, sen unha hora de intensa emoción, de felicidade, de placer, sentíronse tan disgraciadas, que os seus ollos enchéronse de bágoas.

Anúnciese vostede en
A NOSA TERRA

Mais nada facían con chorar. Era preciso tomar unha determinación, buscar un medio de salvar a súa triste situación. E despois de discutilo moito entre as dúas, unha d'elas decidiuse á visitar certa señora que noutrora tiñalles dado moita labor.

E foi.

Inútil. Aquela señora enfadóuse. Non lles tiña levado mais labor porque á cada paso traballaban peor, e ela, por favorecelas, non iba despois á aguantar as mofas das súas amizades... E despediu á vella bordadora con frases pouco piadosas, coma quen bota fora unha impertinente.

Xa na rua, a pobre señora sentiuse esmorecer coa fame e coa desesperación. ¡Non sabía qué iba ser d'elas! E encostada á un portal chorou esconsoladamente a súa dôr fonda, esgazadora...

Unha elegante señorita pasou a seu rente. Viuna que choraba, detívose, faloulle, alentouna. Prometeulle que lles había levar traballo, e adiantadamente pagoulle xa unhas encargos que tiña pra lles dar á facer.

—¡Bah! A vida, o traballo...

Falaba con desenvoltura; un ár despreciativo para certas cousas, para certas xentes...

Despois foise rindo, coma unha nena que acaba de facer unha travesura, seguida pol-a ollada de agradecemento da vella, que coidou ver n-aqueles ollos agrandados pol-o lapis; n-aquela boca dibuxada á carmín, unha beleza celestial enviada por Deus para aloumiñar ás almas boas, ás almas humildes dos que traballan toda a vida...

Leandro Carré.

Na Cruña-Marzo, 1922.

TEATRO GALLEGO

A caracterización

V

A caracterización é o medio principal e mais eficaz de que dispoñen os actores para identificar o seu físico co do personaxe que tén de representar. Non obstante non se crea que a pintura da cara abonda para caracterizar un tipo calquera. A caracterización, pois, é a arte de se vestir, pelear, modificar o rosto por medio da pintura, da expresión e dos postizos, modular o ton da voz, adoptar unha maneira de andar, e, en fin, facer todo o que pode constituir un carácter e dar a idea fiel da psicología do personaxe creado pol-o autor.

O autor, voltamos a dicir, debe observar a humanidade en todos os seus aspectos, e con moito coidado facer unha selección para se adaptar aos modelos que máis estén en armonía co pensado pol-o autor e, repetimos, escollelos artisticamente para producir un bon efecto durante a representación. O actor é o colaborador do autor, e d'él depende a maioría das veces o bon éxito ou o fracaso d'unha obra.

"O maquillaxe" (pintura do rosto) debe ser persoal. Ninguén sabe como o actor mesmo o que precisa a súa cara para "servir o papel": porque o actor debe estudar o seu rosto e practicar o exercicio dos seus músculos diante do espello para acomodar os seus movementos á expresión da frase.

Hoxe empréganse para o maquillaxe barras de cores diversas, fabricadas co ese ouxelo, e completamente inofensivas, ou pinturas de acuarela. As barras úsanse directamente

sobre a cara, utilizándose tamén para as liñas finas os difu-
rinos como para o dibuxo a carbón.

É comenente que cada actor teña as pelucas feitas axelta-
damente á medida da súa cabeza, única maneira de que a co-
locación resulte de efecto, e débese disimular moi ben coa
barra de cor a unión do postizo.

A mellor maneira de se caracterizar ben é buscar unha
persoa semellante ao tipo que se teña de representar, e ou-
servarlle as rugas, cexas, bigote, nariz, boca, etc., etc., practi-
cando logo a imitación de todos os detalles, pero adaptándoos
a propia cara, hasa lograr a perfeición.

Todo artista dramático debe poseer un album de fotogra-
fías e dibuxos de distintos tipos, o que lle facilitará moito
a caracterización, e máis se en cada un d'eles anota o nome
do personaxe e a obra en que ha de figurar.

Débese tér moito coidado en non abusar das cores, e es-
fumalas ben, de sorte que en vez de riscas duras formen som-
breados suaves; en non pintar rugas máis que onde as acu-
se o propio rosto; en non pintar a mitá da cara e logo co-
piar esafamente a outra mitá, porque a fisonomía dos indivi-
duos, inda que armónica, é varia. O que pintara os dous la-
dos do rosto iguais somellaría un boneco.

Cando se representa un tipo de vello débese tapar c'un
anaco de cera negra algún dente para dar a impresión com-
preta.

É comenente agrandar os ollos, salvo cando conveña o con-
trario para servir o tipo, o que se logra trazando unha liña
negra a carón da pestana inferior e prolongándoa hasira uni-
lá co párpado, que debe de se colorear un pouquiño.

O máis elemental do "maquilloxe" é que as liñas retas
acusan os temperamentos serios, e as curvas os caracteres ri-
dentes.

Os tipos enérxicos teñen moitas marcadas e retas, os hipócri-
tas moitas finas e curvas.

En tipos cómicos pódense variar a forma do nariz e barba
c'unha pasta especial cor carne. En xeneral estes tipos ade-
miten máis "pintura" que os serios.

Os bigotes e barbas postizas deben de se facer con crepé
pegado con mastie (feito de goma e alcohol) e recortado des-
pois comenentemente.

As cexas son unha das cousas que máis variación prestan
ao tipo e contribúen á lle dar carácter.

Xuntas e grosas, acusan estúpidez.

Arredadas e finas, hipocresía.

Ben dibuxadas e en arco, bondade.

Mal dibuxadas e romalando en punta hacia arriba, valdí.

A boca grande revela o home mintreiro, camorrista, fa-
lador.

A boca pequena é propia do home pacífico, fiel, calado e
tímido.

Os labres carnosos denuncian o home máis necio que sabio,
pero apto para todo.

Os labres finos discreción, prudencia e talento.

Olos pequenos son propios de colizosos.

RAMON ALVARINO.

LETRAS IRMANS

O' Tsuki-Sama

...E a *gueisha* de olhos esguios
 tinha uma mãos de lentos amavios
 como dois castiçais de quintuplos pavios
 a arderem de luar a iluminar a noite...
 porisso fôra assim chamada,
 pelos seus esguios olhos de Magoada,
 pelos dêdos de luar de alumiar a noite...

E foi menina, e foi donzela...

E andaram corações, de rastos, atraz d'ela,
 e teve joias e riqueza á maravilha...
 (E nunca poz no corpo a túnica amarela,
 só teias com dragões a tintas e zscumilha.)

...E a *gueisha* de olhos de freira
 envelhou como a flor da macieira,
 e as figuras de *biombo* em *kioskes* de esteira,
 (fugui-lhe o luar das mãos a iluminar a noite)
 e entre os *bambús*, e pela rua,
 não era mais Sua Excelencia a Lua,
 nem tinha mãos de luz de alumiar a noite...

E veio, un día...

Pela escada de onyx, num *kimono* de hiacinto
 onde a sombra das maos punha vergões de listras,
 veio assentarse a ler num lírico recinto
 do mágico jardim de absinthos e aspidistras...
 A tarde punha azul aos lagos e aos repuxos,
 e na seiva dormente uma indolencia mole;
 e as cânforas ao vento, em seus bailados bruxos
 pareciam florir, todas en oiro, ao sol!

...E a *gueisha* de olhos magoados
 estilhaçou nos dedos torturados
 ventarolas de laca e arminho com bordados,
 tímbrs com pés de madreperola e charao...
 e a sua voz cheia de préces
 tinha gritos de grou pelas *kermesses*
 de timbre em pés de madreperola e charao.

No Río-Azul, ao largo, arfavam brandos remos.
 Yam garças, em luto, ao lado do Sol-Posto;
 e a *gueisha* esperava ainda o mes dos crisanthemos,
 p'ra desvaivar o olhar na embriaguez do mosto.

...E leu, um día...

"O Tempo engeita o Amor
 quando se vai o viço e o frescor,
 e deixa os corações mais tristes que o Sol-Por-
 doridos e tristonhos..."
 Dos arrosais em flôr,
 iam, aos pares, as cegonhas e os cegonhos...

Celestino Gomes.

Porto.

CÉLTIGA

Temos recibido o segundo número d'esta publicación. Este número, presenta na portada un magnífico dibujo do inmenso Castelao.

Publica o segundo número de "Céltiga" unha fermosa leenda celta de Louey Chisholm, traducida directamente do inglés ao galego polo distinguido escritor Manoel F. Barreiro. A leenda que é fermosa, titúlase "Os catro cisnes brancos". Ao remate da mesma aparece unha nota explicando o sinxelo simbolismo de "Os catro cisnes brancos."

No terceiro número publicará "Céltiga", unha novela dialogada en 3 xornadas, titulada "Almas Mortas."

Para este número ten feito un fermoso dibujo o noso irlandés artista Camilo Díaz Balifo.

Sobriños de José Pastor
BANQUEIROS

Casa fundada en 1776

A Cruña e Vigo

Hotel "LA VICTORIA"

Propietario: Manuel Fernández Vázquez

Rua de San Andrés, 154-A CRUÑA

Dirección telegráfica e telefónica VICTOFER

Teléfono número 459

BOLSA do TRABALLO INTERNACIONAL
 FEDERACION dos EMIGRANTES HESPAÑOLES
 ASOCIACION de BENEFICENCIA

Enrique Iglesias Corral Barrio

SUBDELEGADO GENERAL NA REGIÓN NOROESTE DE HESPAÑA

A Cruña, León, Ourense, Oviedo e Ponteved a
 A CRUÑA

Os viños do Ribeiro

ARNOYA FINO

Siñifican o máximu d-a "delicadeza"

Bodegas da Viuda e Fillos de Xoán Fuentes—Ourense

Representante na Cruña: D. R. G. Alegre

Juana de Vega, 35

LA SALUD

CASA DE BAÑOS

A MELLOR DA CRUÑA

Avenida de Rubine, 22 (Riazor)

Xosé Patiño

Bordados Artísticos
Xogos de cama Confeccións
Equipos para noivas

San Felio, 20-Apartado, 37

Palma de Mallorca

Paulino Freire

BOUZAS - VIGO

Sucursaes: en Cruña - Ferrol

Redes d'algodón para tarrafa
Aparellos, armados e en panos, para
barcos pesqueiros

Malletas de abacá e cáñamo alquitra-
nado—Cables de aceiro, ingleses

Aceites minerás e vexetaes, e surtido
compreto para maquinaria e pesca

— Santa Lucía, 26 e 28 - A CRUÑA —

“Patente-Salvavidas”

O mellor para pintar os fon-
dos dos barcos. Ganou Di-
proma de Honor, Gran pre-
mio e medalla de ouro nas
Exposicións de París-Londres.

REPRESENTANTE

F. Bertran e Mriambell
VIGO-CRUÑA

ZINCKE HERMANOS

LIBRERÍA — PAPERERÍA
IMPRESA

Cantón Grande, 21—Estrella, 37

— A CRUNA —

Fábrica de Xergóns
e catres metálicos

ORZAN, 70

(Frente do Pórtico de San Andrés)

EFECTOS NAVALES

— DE —

Ferrer e Compañía-Sucesores

F. BERTRAN E MIRAMBELL

Vigo e a Cruña

Casa fundada en 1868

Artigos xeneras para equipo da Mariña Mili-
tar, vapores, barcos de vela e pescadores.

FARMACIA EUROPEA

— DE —

Lopez Abente

— REAL, 55 —

A mellor surtida da Cruña e un dos estabre-
cimentos da súa eras que máis honran a Gali-
cia. Montada con arreglo aos derradeiros adian-
tos.

Alfredo Lastres Canosa

“La Encajera Española”

Fábrica de encaixes de fio
Tecidos a man. Especialidade en
aplicacións

Exportación Ibero-Americana

Almagro (Ciudad Real)

Grandes Almacés de Tecidos

NUEVO MUNDO

SECCIÓN DE SASTRERÍA E CONFECCIÓN

Inmenso surtido en Panos da Rexión
e Estranxeiro. Confecciónanse toda crás
prendas para mulleres, homes e nenos

SAN ANDRÉS, 41 e 43 - Teléfono 256

A CRUÑA

Novos Almacenes Coruñeses

Tecidos nacionás e estranxei-
ros Vendas por maior e menor

Fonte de San Andrés, 18, 20 e 22

A Cruña

Viuda de H. Hervada

Casa fundada en 1865

A CRUÑA

FERRETERÍA, QUINCALLA, MUEBLES,
MAQUINARIA AGRÍCOLA, PEDRAS
FRANCESAS PRA MUIÑOS, ETC., ETC.

Lino Pérez Mariñas

Representante e Comisionista

Rua Real, 43

A CRUÑA

Os millores viños de Xerez
son os de

Marín e Cintado

dirixirse ao representante para Galicia:
Lino Pérez Mariñas - Real, 43 - A Cruña

CERVANTES

Librería, Papelería e Imprenta

TELEFONO, 456

Rua Real, 49

A CRUÑA

“LA SANTIAGUESA”

Gran Hospedaxe de GUZMAN

Orzán, 70 - Teléfono, 290 - A CRUÑA

Casa situada no mais céntrico da poboación
con habitacións independentes. Preto das ad-
ministracións dos coches ao ferrocarril
e a Santiago

PRECIOS ECONOMICOS

NOVELTY

Planchadeiro de moda - Grandes talleres

DE LAVADO E PRANCHADO DE ROUPA NOVA E DE USO

Despachos centrás: A CRUÑA, Cantón Pequeno 12
VIGO, Praza da Constitución, 12

Sucursás na Cruña: Estreita de San Andrés, 12
Praza de Azcárraga, 4-San Agustín, 22

Sucursal en Vigo: Circo núm. 5

Todál-as nosas sucursás ostentan un letreiro como sinal, que, reproducen a marca de garantía xa conecida.

Recíbense encargos de fora, e-espídense por meio das nosas sucursás. Si no lugar onde vostede reside non-a hai, sírvasse manifestarnos seus desexos de mandár os seus encargos.

Os viños e coñás millores os que exporta a casa PEDRO DOMEQ de Xerez da Fronteira, fundada en 1734. A casa máis antiga de Xerez.

O vermouth máis selecto de mundial e reconocida sona é o **Cinzano** (Torino).

Para viños de mesa non hai outros com'os dos cosecheiros exportadores señores

R. López de Heredia (Haro)
Casa Central: PLAZA DA EQUITATIVA-MADRID

Representante exclusivo (matriculado) de todas estas marcas:

JOSÉ C. JUNCOSA
Galera 39 e 41 -2.º piso-A Cruña

Banco Español del Río de la Plata

Sucursal na Cruña - Casa matriz: BÓS AIRES

FUNDADO EN 1886

Capital. . Pesos 100.000.000'00 m/ ou sexa Ptas. ouro 220.000.000'00

Fondo de reserva (ineruida prima a recibir) Pesos 50.055.224'97 m/ ou sexa Ptas. ouro 110.121.797'93

Ten sucursaes nos puntos seguintes:

REPÚBLICA ARXENTINA: (Casa matriz, Bos Aires), ROSARIO DE SANTE FÉ, BAHÍA BLANCA e principais prazas da República

NO URUGUAY: MONTEVIDEO — NO BRASIL: RIO XANEIRO

EN EUROPA: MADRID, BARCELONA, VALENCIA, VIGO, BILBAO, A CRUÑA, SEVILLA, PARÍS, LONDRES, XÉNOVA E HAMBURGO

A Sucursal da Cruña encárgase de efectuar por conta dos seus clientes toda crás de operaciós bancarias nas condiçióis máis favorabeis e acretará intreses nas contas correntes, tanto en pesetas como en moedas estranxeiras a tipos excepcionalmente ventaxosos

En conta corrente, intrés anual	2	DOR	100
En Caixa de Aforros, con libreta hasta 1.000 ptas.,	3	"	"
En prazo fixo de tres meses	3	"	"
Idem id. 6 meses	3 1/2	"	"
Idem id. un ano.	4	"	"
A máis prazo		convencional	

Direición telegráfica y telefónica: SPAINBANK.

BANCO HISPANO-AMERICANO

==== MADRID ====

Capital: 100 millós de ptas.

Direición telegráfica: HISPAMER

SUCURSAES E AXENCIAS

Albacete, Alcoy, Alicante, Antequera, Badajoz, Barcelona, Bilbao, Cádiz, Calatayud, Cartagena, Cruña, Cabra, Cáceres, Castellón, Ejea de los Caballeros, Figueras, Granada, Gerona, Huelva, Huesca, Játiva, Jaén, Jerez de la Frontera, Logroño, Las Palmas, Lérica, Lorca, Málaga, Murcia, Olot, Palma de Mallorca, Pamplona, Ronda, Sevilla, Soria, Tanesa, Tudela, Valdepeñas, Valencia, Valladolid, Villafranca del Panadés e Zaragoza

Compra e venda de valores hespañoes e extranxeiros. — Custodia de alhaxas e valores. — Desconto e cobro de cupós, títulos amortizados e billetes de Lotería.

Troque, compra e venda de billetes e moedas extranxeiras. — Cartas de creto, e xiro sobre todoi-os países. — Cobro e desconto de letras. — Préstamos e contas de creto sobre valores nacionaes e estranxeiros. — Contas correntes en pesetas mas que abona intreses aos tipos seguintes;

2	por	100	ao ano nas cartas disponibles,	â	vista.
2 1/2	por	100	id.	id.	a 3 meses data.
2 3/4	por	100	id.	id.	a 6 id.
3	por	100	id.	id.	a 1 id.

Tamén abre contas en moeda extranxeira abonando intreses a tipos convencionaes.

COMPAGNIE GENERALE TRASATLANTIQUE

vapores Correos de gran velocidade ——— Servicios directos dende o porto da Cruña

Próximas saídas **DIRECTAMENTE** da Cruña

Vapor Flandre 23 de Mayo
« Espagne 23 de Junio

PRECIOS EN CÁMARA

		HABANA	VERACRUZ
Primeira crase (varias categorías)	Ptas.	1.650 a 5.000	1.800 a 5.250
Segunda crase	»	1.100	1.200
Preferencia	»	1.000	1.050
TERCEIRA CRAS.	»	600	600

A estos precios hai que añadir os impostos

Os pasaxeiros terán de presentarse n'esta Axencia cinco días antes da saída.—Ademiten carga.

Para toda crás de informes dirixirse ao seu consignatario:

D. NICANDRO FARINÁ, Rua de Compostela, esquina a Praza de Lugo-A CRUÑA

COMPAGNIA CHARGEURS REUNIS

E

COMPAGNIE DE NAVIGATION SUD-ATLANTIQUE

Liña Brasil-Plata

Para os portos do Brasil, Montevideo e Bós Aires, sairán do porto da Cruña os maníficos vapores rápidos a dúas hélices e de 12.000 toneladas,

DATA	VAPOR	Prezo en 3. ^a cras
15 de Mayo	ALBA ex-«Sierra Ventana»	434'60 pesetas.
12 de Junio	VILLARET	434'60 »

Prezos en cámara

	Pernambuco	Bahia	Rio Xaneiro	Santos	Montevideo	Bos Aires
En primeira crase. Ptas.			1.286		1.486	1.543
En segunda crase. »			1.135		1.135	.1135
En segunda intermedia . . . »			522		522	522

Aos precios de cámara hai que aumentar os impostos

Nenos menores de dous anos, un gratis por cada familia; de dous a cinco anos, cuarta pasaxe; de cinco a dez anos, media pasaxe; maiores de dez anos, pasaxe enteira. E necesario presentarse nesta Axencia cinco días antes da saída do vapor. Para mais informes dirixirse aos seus Axentes Xenerás en Hespaña:

ANTONIO CONDE Fillos - Plaza de Orense, 2 - A CRUÑA

Telegramas "Chargeurs"

Lloyd Real Holandés

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD
AMSTERDAM

SERVICIO POSTAL RÁPIDO A AMÉRICA DO SUR

Próximas saídas da CRUÑA para **Pernambuco, Bahía, Río Xaneiro, Santos Montevideo e Bos Aires,**

Vapor correo rápido **ZEELANDIA** 29 de Abril

Admiten carga e pasaxeiros de Primeira, Segunda, Intermedia e Terceira crase.

Precio do pasaxe en 3.ª cras, **Ptas. 464'60**

NENOS. menores de 2 anos, gratis; de 2 a 5 anos, cuarto pasaxe; de 5 a 10, medio pasaxe; de 10 anos, pasaxe enteiro.
PARA PRECIOS DE CÁMARA e carga dirixirse o Agente General da Compañía en España:

D. Raimundo Molina e Couceiro, Consignatario—Marina, 22—A CRUÑA